

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. Ordines Mendicantes posse ex vi Iuris hæreditatem saltem quoad pretium, & æstimationem capere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Pauper-
tas Car-
militarū
Discal-
ceatorum
qualis sit.

pag. Quorundam, eodem titulo. Talis fuit olim, ut inquit Antoninus, paupertas Ordini Prædicar. Et talis hodie est nostræ. Religionis paupertatis usus.

Ultimo tandem notandum erit, quod cum dicimus Religionem habere in communi immobilia, sive mobilia bona, non ita intelligendum est, ut singuli Religiosi sint domini aliquotiarum partium; vel ut solet esse fundus communis pluribus hæredibus æqualiter institutis, vel emptoribus ex æquo pretium conferentibus, sed intelligendum est, esse communia universis, ita ut singuli Regularium non habeant dominium alicujus partis illorum bonorum, sed tantum quod omnes collectivè sumpti, qua ratione dicuntur Communitas sive Conventus dicantur Domini illorum bonorum, ut resolvit Felinus, & post eum Navarr. Commentario 2. de Regularib. num. 8.

CAPVT II.

Ordines Mendicantes posse ex vi Iuris hæreditatem saltem quoad pretium, & æstimationem capere.

Magna fuit olim controversia, An Ordines Mendicantes possent Religionum Inducendum hæreditatem acquirere. Et pro parte Negativa, urget efficax argumentum. Quia Mendicantes ideò dicuntur, quia prædica, & alia immobilia bona non possunt habere; sed in hæreditate sæpe immobilia bona reperiantur, igitur eis non licet hæreditatem capere. Nec valet solutio eorum, qui dicunt posse capere, dummodo statim reddant immobilia bona, quia pretium generaliter succedit loco rei, ut habetur, Quia pretio ff. de usuris. Quare Religio, quæ est incapax rei, erit etiam æstimationis & pretii. Quo argumento per motus Archiepiscopus in Cap. de viduis. 27. quæst. 1. affirmavit id non licere.

Secund. Quia tot possent esse bona in hæreditate acquisita, ut præberet eis congruam sustentationem, & desinerent esse Mendicantes. Et confirmatur, quia si non possunt habere dominium immobilium bonorum in communi, nequeunt etiam esse hæredes, quia dominium transit in hæredes, & in hæreditate veniunt tam mobilia, quam immobilia bona, ut dictum est.

Pro Resolutione oportet annotare imprimis, tria posse Ordinum Mendicantium genera distingui; Primum est eorum, qui post Concilium Tridentinum, possessiones, aliaque bona immobilia retinent, quales sunt Fratres Ordinis Prædicatorum, August. & forsitan alii. Secundum eorum, qui post Concilium Tridentinum adhuc vel ex vi Regulae, aut propriarum Constitutionum; immobilia bona etiam in communi non possident, hujusmodi sunt nostra Discalceatorum Reformatio, & Religio Patrum Societatis JESU, saltem in domibus professis, licet nos, ut §. 1. & 2. latius diximus in Expositione Regulae Cap. 8. de non habendo proprium ex vi Regulae ad arctissimam teneamus paupertatem, Tertium eorum,

qui ex Regula & Constitutionibus arctissimam etiam in communi proficuntur paupertatem, quales sunt Fratres Minores de observantia, & Capucini.

De his igitur tribus generibus Religiosorum speciatim oportet examinare, an possint succedere in bonis Monachi professi, qui ante professionem non fecerunt testamentum, vel alio modo possint institui hæredes. Sed antequam nostram sententiam statuamus, oportebit prænotare Concilium Tridentinum. C. 3. sess. 25. de Reformatione concessisse Omnibus Monasteriis, & omnibus tam virorum quam mulierum, etiam Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capucinatorum, & eorum qui Minorum de observantia vocantur, etiam quibus ex Constitutionibus suis eras prohibuitur, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut dimitterent bona immobilia in possessione licet. Hactenus Concilium. Hac Concilio indulgentia usi sunt aliqui ex Ordinibus Mendicantibus, qui tenent nomine, & privilegiis Mendicantium annuos redditus, & immobilia bona possident, ac si Mendicantes non forent. Et de his nulla est controversia, eodem n. jure quantum ad capiendam hæreditatem censendi sunt, ac alii Ordines non Mendicantes; alii vero Concilium Tridentinum permissioni renunciantes, arctiori se vinculo paupertatis obstrinxerant, de quibus quarimus quo casu possint capere ex testamento, vel Hæreditate, vel pia legata.

Prima Conclusio, Fratres Minores, tam Capucini, quam de observantia nuncupati, nulla ratione sunt capaces successione hæreditarie, quia id expressè prohibuitur est in sua regula. Et in Cap. Exiit. §. porro, & sequentibus, de Verborum signif. in 6. & Clementina, Exiit. §. Capientes eodem titulo, & omnes Scribentes in C. in præsentia, de probat. & etiam Navarr. Comment. 2. de Regul. n. 50. & 54. & P. Emm. Rodrig. Tom. 2. q. reg. q. 78. art. 1. 2. & 4.

Sed, an Fratres minores saltem possint capere hæreditatem, ut eam vendant, vel saltem quod illis debeatur æstimatio hæreditatis, majus dubium est. Et quamvis Bartolus in Tractatu Minoritarum existimaverit deberi ipsi hæreditatis æstimationem ab adeptibus hæreditatem solvendam, contraria tamen sententia verior est, quæ colligitur expressè ex Clement. Exiit, in quâ decretum Fratres Minores, successione, (quæ ex natura sua indifferenter ad pecuniam, & ad alia mobilia & immobilia bona se extendit) considerata putat e hæ professionis, nullatenus esse capaces. Ubi expendenda est illa particula (nullatenus) quæ verè excludit omnem successione modum, sive capiendæ æstimationem ab adeptibus hæreditatem, sive ipsi statim vendant bona ad se delata, nam dicto isto (nullatenus) vel alia similis excludit omnem dispositionem, ut nota Glossa in Clem. ut li. de atate & qualitat. verbo (nullo modo) ut optimè docuit in hoc proposito prædictus Emmanuel Rodriguez d. art. 2. Ex quibus ipse inferit art. 3. quod si Fratres Minores instituatur hæredes, nulla facta substitutione, testamentum sit futurorum nullum, & ex consequenti hæreditas pertinet ad ex heredes venientes ab intestato.

Inferit deinde fidei commissum universale inferri non posse Fratribus Minoribus relinqui, quia tur-

præterquam quod id expresse caveatur d. Clement. Exiit §. quia ego, ratione ipsa constat, quia fideicommissarius universalis est hæres in effectu, ut habetur l. qui 40. ff. ad Trebellia. Dixi, fideicommissum universale, ut cum prædicto Authore non excludam fideicommissum particulare, quod Fratibus Minoribus relinqui potest, & peti à Syndico, ut Fratrum necessitatibus subveniat.

Tertio infert prædictus Author Fratres Minores posse institui hæredes cum clausula appositâ, quod pro eorum necessitatibus vendatur dicta hæreditas, & in eorum usum convertatur, quia ex mente Bart. in *Tractatu Minoritarum lib. 1.* licet talis dispositio defuncti in rigore non teneat, quoad hæredis institutionem, cum Fratres Minores sint petiti incapaces, testamentum tamen validum est quoad causam piam ibi appositam, ut scilicet hæreditas vendatur & convertatur in utilitatem Fratrum: quia quamvis regulariter testamentum sine speciali hæredis institutione sit nullum, fallit tamen in piis causis, quia tunc sufficit hæreditatem ad piam causam relinqui, v. g. pro Ecclesiis construendis, pro redemptione captivorum, pro alimentis pauperum & similibus, *Argumento l. si quis, C. de Episc. & Cler.* quia in eo casu Episcopus vel Republica representat personam hæredis, quod sufficit, ut testamentum non invalidetur.

Addit tamen præfatus Author ex mente Bartoli, eâ limitatione esse intelligendam prædictam sententiam, casu, quo quantitas relicta testamento, non sit adeo magna, ut videatur in fraudem facta paupertatis, sed tantum sit ad sublevandas Fratrum necessitates, præsentis vel breviventuras; si verò Fratres non expresse instituantur hæredes, sed alius, qui debeat hæreditatem ipsam vendere, ejusque pretium in Fratrum necessitates expendere, hoc nullo jure videtur Fratribus prohibendum; quare licet hoc poterunt acceptare, modo quantitas non sit immoderata.

Secunda conclusio: De Religiosis mendicantibus, qui post Conc. Tridentini decretum renunciarunt immobilium bonorum possessioni, judicandum erit, quantum ad successionem in hæreditate, secundum eorum Regulam & Constitutiones; quare illi, qui propriis Constitutionibus non prohibentur, possunt imprimis, ut communis sententia tenet, succedere ingredientibus Religionem ab intestato, & capere quamcumque hæreditatem, etiam in immobilibus bonis, non ut retineant, sed ut vendant, & pretium in suas necessitates convertatur, ita tenet Glossa verbo (domum) in *C. unico de religiosis domibus in 6.* quam singulariter & communiter receptam affirmat Navarrus d. n. 5. Decius in *C. in præsentia, de probat. n. 270.* Felinus n. 50. allegans illam glossam, ut ordinariam & solemnem. Tenet præterea hanc sententiam Panorm. in d. *C. in præsentia*, & latè *Conf. 28. vol. 2. n. 3.* Cardinalis *Conf. 104.* & Calderinus in *Tractatu de testam. Conf. penult.* & inter omnes optime Baldus in *Authent. Egressi C. de sacrosanct. Ecclesiis*, & *C. cum causa, de rejudicata.* Bartolus in *l. apud Julianum, §. si periculum, de legat. 1.* Et præter præfatos tenet Sylvester verbo hæreditas n. 10. ubi ait indubitanter in aliis Religionibus mendicantibus, præterquam in Ordine Minorum succedere monasterium in bonis ingredientis Religionem,

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

& idem est in aliis hæreditatibus sibi relictis dummodo immobilia bona vendantur statim: ratio est, quia ut ait Baldus in *C. cum causa*, verbi quæro, *de rejudicata*, dominium momentaneum regulam non infringit *Argum. l. fin. de bonis quælib.* quæ ratio placuit omnibus Authoribus supra citatis; quare licitum est Mendicantibus, per breve spatium retinere immobilia bona, dummodo ea statim vendantur.

Secundo probat Panorm. d. *Conf. 28* quia cum statuta sive regulæ prohibentes possessionem bonorum immobilium, sint stricti juris, ut notatur in *C. in nostra, de injuriis*, debet strictè intelligi. Quare etiam si prohibeant simpliciter possessionum retentionem, atque redituum, non videntur prohibere id quod alias à Jure concessum est, scilicet hæreditatem, & bona ingredientium capere, saltem, ut vendant ea, & ex eorum pretiis suis necessitatibus subveniant.

Tertio quia Mendicantibus possunt fieri legata, etiam de immobilibus bonis, dummodo ea vendant, ut infra dicemus; ergo etiam hæreditas potest relinqui: quia in ratione retentionis immobilium bonorum nulla est major ratio de legatis, quam de hæreditate. Advertunt autem omnes prædicti Authores, quod in alienatione bonorum istorum, non requiritur ea solemnitas, quæ est necessaria in alienatione aliorum bonorum monasterii, cum illa alienatio fiat ipsâ lege jubente, & necessario ratione sui status fieri debeat.

Præterea advertunt debere implorari Judicis officium, ut illa benè vendantur, & eorum pretium convertatur in proprias necessitates. Ulterius adnotandum est, non obligari Mendicantes, statim bona hæreditate acquisita vendere, sed posse congruum tempus, & commodam opportunitatem expectare, dum non sit diuturna expectatio, ut notavit D. Antonin. d. *part. 3. tit. 16. C. 1. §. 12.* Si tamen bona ingredientis, ea conditione sibi essent collata, ut non alienentur, adhuc existimat Sylvester *ubi supra* securus Joan. Andr. pertinere ad monasterium in casu, quo prohibitum esset alienare bona in fraudem monasterii: nam si alio honesto sine factam fuisse prohibitionem constaret, tenet quod non pertinerent ad monasterium, quamvis quocumque modo ad eum pertinere docuerit August. Beronius, *Cap. in præsentia num. 584. de probationibus.*

Ex dictis igitur (ut breviter omnia perstringam) facile erit discernere, quantum actinet ad jus successionis, inter tria illa genera Mendicantium Ordinum, de quibus in initio hujus capitis. Nam primum genus, eorum scilicet qui post Concil. Trident. decretum, retinent Mendicantium nomine, bonorum immobilium possessione gaudent, eodem jure succedunt, ac alii Ordines non Mendicantes.

Secundi vero generis Religiosi in hoc à primo descrescant, quod eorum monasteria omnia vel saltem aliqua in communi possessionibus, redditibus, & aliis immobilibus bonis carent, vel ex vi Regulæ, vel propriarum Constitutionum, & hoc sufficit, ut re ipsa vere dicantur & sint mendicantes, licet possint ex Testamento capere hæreditatem ingredientiam: sunt tamen gradus inter hos, aliis quippe suis Constitutionibus prohibetur, jure hæreditario succedere in bonis

LII ingre-

LESU
Spirit.
II

Doctrina
tradita
applicatur
supra
dictorum
Religiosorum
generi.

De legatis, & annuis redditibus Mendicantibus relictis.

ingredientium, & hi non possunt succedere monachis professis, si in eadem professionem emiserint, neque post emissionem poterit monasterium succedere in bonis, quæ iure hæreditario monachis aliis competebant, possunt tamen institui hæredes, & his duobus casibus, exceptis, eandem actionem habent ad monachorum bona ac ceteri Ordines non mendicantes, saltem in his, in quibus propriis Constitutionibus non ardentur. Huiusmodi igitur paupertatem in communi servat Congregatio nostra Hispania Ordinis Carmelit. in Italica vero Congregat. licet monasteria non possint immobilia bona, sive annuos redditus possidere, tamen non arcentur à successione hæreditaria, neque ullo alio modo sunt incapacia hæreditatis. Deinde illud etiam videtur commune Ordinibus 2. generis, quod adentes hæreditatem, debent immobilia bona intra breve tempus vendere, vel applicatè aliis monasteriis sive Collegiis capacibus possessionem & redditum, quamvis non omninò deroget mendicitati, si possessionem aliquorum bonorum immobilium in mediocri quantitate retineant, vel pro functione aliqua obeunda, v. g. pro Grammaticæ prælectione, vel si per modum Capellanæ annuis redditibus fruantur, dummodò ii redditus non auferant mendicitatem.

Tertii autem generis Religiosi, quales sunt Minores de observantia, sive alii, qui strictius B. Francisci Regulam profitentur, qui à Concil. Trident. comprehenduntur nomine *Capucinorum*, non possunt succedere monachis iure hæditatio, nec absolutè institui hæredes, neque si instituantur, capere ex testamento æstimationem, nisi in casu, quo apponeretur illa clausula, de qua in principio hujus capituli.

Dubij occurrentis solutio.

Dubium tamen aliud oriri potest, an Religiosi mendicantes, qui ratione suæ Regulæ sive Constitutionum incapaces sunt acquirendi hæreditatem, si eam vel aliquid aliud contra Regulam & Constitutiones acquirant, peccent mortaliter, & teneantur bona sic acquisita restituere, loquor in casu, quo eorum Regula vel Constitutio non obliget sub peccato mortali.

Resp. certum esse ibi & peccatum mortale, & injustitiam intervenire, ac proinde oriri obligationem restituendi; Ita expressè & latè resolvit D. Antoninus 3. parte, tit. 16. Cap. 1. §. 12. & 13. Navarra in simili casu lib. 3. de restit. Cap. 1. num. 185. & sequentibus. Et ratio est, quia Prælati vel Conventus talem hæreditatem capiens, peccat contra votum paupertatis, cum voverit servare paupertatem secundum Constitutiones Ordinis; ac una ex Constitutionibus est, hæreditates non capere; igitur facit illud contra votum. Præterea confirmatur; quia tunc peccat quis contra paupertatis votum, cum aliquid sine licentia iusta recipit; sed Superior vel Conventus talena hæreditatem acceptans, illam sine licentia iusta recipit: igitur peccat contra paupertatem, & præterea contra justitiam, quia lædit jus tertii, ad quem illa res, vel hæreditas pertinet; si verò non fiat injuria tertio (quod in aliquo casu posset contingere) tunc tantum peccabit contra paupertatem.

Hoc commune semper fuit omnibus Ordinibus Mendicantibus, etiam Minorum, legata sibi in testamentis relicta capere posse. Quod si bona immobilia legentur, eadem vendere, & exurgens ex eis pretium, eadem venditibus accommodare. Hoc assertum à fortiori patet ex dictis C. præcedenti, nam si hæreditatem possunt acquirere, poterunt etiam & legata, & de Fratibus Minoribus, nisi legatum sit magnæ æstimationis, ita ut videretur in fraudem legari; si tunc per viam legati relinquere quod hæreditate, cuius sunt incapaces, relinqui non poterat. tenent Bartolus in *Tract. Minoritarum*, Ancharranus in *Clem. Exivit*, & Baldus in *Autent. ingressi C. de bonis qua liberu*, quos citat & sequitur Felmus, in *Capite in presentia, de probat. num. 52.* & Decius in *dicto Cap. num. 274.* Sylvester verbo, *legatum, secundo num. 3.* & colligitur ex *Clement. Exivit §. non licet, de verb. signific. traditque latè Corduba Cap. 6. in Reg. B. Francisci. quest. 11.* Dummodo (ait) talia legata relinquuntur modo non incongruo suo statui, & in quantitate moderata sive fraude. Et ratio est, quia legatum est donatio, seu elemosyna testamento relicta, & sic potest ab eis acceptari, non verò hæreditas, quia cum hæreditate transit jus successionis, Minores autem sunt incapaces & iulicunque juris. Dixi, dummodo legata relinquuntur non incongruè, id est, contra votum Regulam, ut si quis legaret Fratibus Minoribus vineam vel agrum, ea conditione, ut illa excolant, valeret legatum, ut declaravi Nicolaus III. apud Cordubam, ubi supra.

Addidi etiam, in quantitate moderata sine fraude, quia non possunt habere legata in quantitate excessiva, sed tantum quatenus egent, ad expendendum in usus modestos, non verò ad provisionem in futurum, ne per illa legata auferatur mendicitas. Neque etiam possunt accipere legata magna, quæ probabiliter facta videntur in fraudem hæreditatis, ut decernitur in *dicta Clem. & tradit latè Corduba, ubi sup. punct. 3.*

Sed dubium est, an valeat legatum de annuis redditibus, Mendicantibus relictum? Vera est sententia, tale legatum non valere, si Fratibus Minoribus relinquatur, quia annui redditus inter immobilia computantur, ut patet ex *dicta Clem. Exivit, §. nec licet*, versic. *cumque annui redditus inter immobilia computentur* &c. ideoque non possunt hos redditus habere, quia possent auferri mendicitas his redditibus. Hæc sententia communiter est ab omnibus recepta. Videnda est Glossa in *dicta Clementina*, Exivit, verbo, *cumque annui redditus*. Si verò de cæteris Mendicantium Ordinibus loquamur, an valeat, judicandum erit ex eorum Constitutionibus, ex quibus major vel minor capacitas Mendicantium post Concilium Tridentinum mensuranda erit.

Sed, an fieri possit, ut quis testamento suo Petrum hæredem instituat ea conditione, ut aliquid annuum Conventui Mendicantium reddat in perpetuum? In hac re primò certum est, quod

Quel b. c. annui redditus